

Zpráva o právním workshopu LABEL
„Problémy subjektů nacházejících se na horním a dolním
toku řeky –
vztahy mezi subjekty nacházejícími se na horním a
dolním toku řeky při opatřeních preventivní
protipovodňové ochrany na (mezinárodních) vodních
tocích“

v Drážďanech
20. a 21. ledna 2011

Zpráva o právním workshopu „Problémy subjektů nacházejících se na horním a dolním toku řeky“ konaném ve dnech 20. a 21. ledna 2011 v Drážďanech

Zpráva

Stefanie Greis (INFRASTRUKTUR & UMWELT, Professor Böhm und Partner)

Johannes Bohl, advokát se specializací na správní právo (BOHL & COLLEGEN RECHTSANWÄLTE)

Kanut Maucher (Saské státní ministerstvo vnitra)

Redakce

INFRASTRUKTUR & UMWELT, Professor Böhm und Partner

Fotografie

Regina Hille (Saské státní ministerstvo vnitra)

Překlady

Česky: KERN AG

Projekt LABEL je spolufinancován z Evropského fondu regionálního rozvoje v programu INTERREG CENTRAL EUROPE

Obsah

1	Přivítání a úvod	4
2	„Vztahy mezi subjekty nacházejícími se na horním a dolním toku řeky při opatřeních preventivní protipovodňové ochrany na (mezinárodních) vodních tocích“¹	4
3	Shrnutí diskuze	5
3.1	<i>Existující právní podklady a jejich závaznost</i>	5
3.2	<i>Další potřeba úprav pro spolupráci mezi subjekty nacházejícími se na horním a dolním toku řeky</i>	6
3.3	<i>Výsledek a výhled do budoucna</i>	8

Dodatek

A1 Prezentace

A2 Podkladový dokument

Johannes Bohl, 2011: Vztahy mezi subjekty nacházejícími se na horním a dolním toku řeky při opatřeních preventivní protipovodňové ochrany na (mezinárodních) vodních tocích.

A3 Seznamy účastníků

1 Přivítání a úvod

Andreas Kühn, Saské státní ministerstvo vnitra, přivítal účastníky právního workshopu LABEL na téma „Problémy subjektů nacházejících se na horním a dolním toku řeky – vztahy mezi subjekty nacházejícími se na horním a dolním toku řeky při opatřeních preventivní protipovodňové ochrany na (mezinárodních) vodních tocích“. Aktuální povodňová situace na Labi a Vltavě v České republice, Sasku, Sasku-Anhaltsku, Dolním Sasku a Hamburku svědčí o aktuálnosti tématu tohoto workshopu.

Rámec právního workshopu tvoří projekt LABEL – Adaptace na povodňová rizika v povodí Labe. Již v předchozím projektu ELLA byly vypracovány právní rámcové podmínky pro preventivní protipovodňovou ochranu v Německu, České republice a pro přeshraniční protipovodňovou ochranu v povodí Labe. Dalším těžištěm projektu ELLA stejně jako následného projektu LABEL je práce s veřejností. Veřejnost je o tomto tématu například informována formou putovní výstavy. V projektu LABEL se spojilo 20 projektových partnerů z Německa, České republiky, Rakouska a Maďarska za účelem přizpůsobení preventivní protipovodňové ochrany stávajícím povodňovým rizikům. Projekt zahrnuje přípravu informací o povodňových rizicích, zlepšení metod řízení povodňových rizik a také analýzu vývojových potenciálů v povodí Labe. Pan Kühn poukazuje zejména na závěrečnou konferenci LABEL, která se koná ve dnech 23./24.11.2011 v kostele Dreikönigskirche v Drážďanech.

Účastníky právního workshopu LABEL srdečně vítá také jeho moderátor Kanut Maucher, Saské státní ministerstvo vnitra. Poté advokát Johannes Bohl, BOHL&COLLEGEN Rechtsanwälte, svou krátkou přednáškou uvádí přítomné do právní tematiky:

2 „Vztahy mezi subjekty nacházejícími se na horním a dolním toku řeky při opatřeních preventivní protipovodňové ochrany na (mezinárodních) vodních tocích“¹

Problematika subjektů nacházejících se na horním a dolním toku je právním problémem, který upravuje zejména oblast vodního práva. Jde přitom o otázku, v jakém právním vztahu jsou k sobě subjekty nacházející se na vodním toku vzhledem k jejich působení na tento vodní tok, resp. k dopadům jejich působení. Potřeba úpravy vychází z toho, že činnost nebo nečinnost příslušného subjektu nacházejícího se u vodního toku má pozitivní nebo negativní vliv na jiné subjekty nacházející se u vodního toku.

Existují různé úpravy, které se týkají problematiky subjektů nacházejících se na horním/dolním toku řeky: V této problematice má zásadní význam **mezinárodní právo veřejné**. To rozlišuje čtyři doktríny upravující rozdělení přeshraničních zdrojů mezi přilehlé subjekty:

- neomezené společné vlastnictvíabsolutní suverenity
- absolutní integrita
- omezená suverenity

V takzvaném „**případu propadání Dunaje**“ z roku 1927 Státní soudní dvůr poprvé komplexně zpracovává tuto tematiku pro Německou říši. Tento případ z doby Výmarské republiky popisuje spor mezi zemí Bádensko na jedné straně a zeměmi Württembersko a Prusko na straně druhé. Bádensko bylo obviněno, že vodními stavebními úpravami zapříčinilo propadání Dunaje, a bylo vyzváno k přijetí opatření proti stále se zvětšujícímu propadání. Pravidlo mezinárodního práva

veřejného platné pro státy mezinárodního společenství, podle něhož vzniká povinnost vzájemné účty a ohledu, platí také ve federálním společenství německých zemí. Státní soudní dvůr vynesl za použití mezinárodního práva veřejného rozsudek, že žádný stát ve spolku států nesmí konat tak, aby z toho měli ostatní škodu. Tím byla opodstatněna zásada věrnosti ke Spolku.

Především v oblasti ochrany životního prostředí je uzavřeno mnoho bilaterálních a multilaterálních **mezinárodně právních smluv**. Příkladem mezinárodně právní smlouvy se vztahem k protipovodňové ochraně je Dohoda o Mezinárodní komisi pro ochranu Labe (IKSE) ze dne 8. října 1990.

Právo Evropského společenství upravuje přeshraniční protipovodňovou ochranu v různých dílčích oblastech. Je třeba rozlišovat primární právo a sekundární právo. Smlouvy o založení a příslušnosti Evropské unie představují **primární právo**. Toto právo upravuje mj. zásady spolupráce členských států.

Směrnice vydávané orgány Evropské unie patří k **sekundárnímu právu**. Pro protipovodňovou ochranu jsou relevantní především

- Rámcová směrnice EU pro vodu (WRRL) (směrnice 2000/60/ES) a
- Směrnice EU o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik (HWRM-RL) (směrnice 2007/60/ES), zde především čl. 7 odst.4²

Členské státy musí směrnice v národním státním právu realizovat tak, aby byla v této souvislosti relevantní **národní legislativa**. Spolková republika Německo je zavázána k mezinárodní preventivní protipovodňové ochraně – pokud je stanovena Evropskou unií a mezinárodním právem veřejným. Konkrétní realizace a úprava však přísluší do značné míry jednotlivým zemím.

3 Shrnutí diskuze

3.1 Existující právní podklady a jejich závaznost

Diskuzní kroužek zahájil profesor Breuer, Köhler & Klett Rechtsanwälte: Nemusíme hned sahat po mezinárodním právu veřejném, abychom pojali problematiku subjektů nacházejících se na horním/dolním toku řeky; také v sekundárním právu existují důležité podněty: Rámcová směrnice EU pro vodu (WRRL) zavazuje ke spolupráci. Ve Směrnici EU o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik (HWRM-RL) se zase říká, že musí být aplikovány nástroje směrnice WRRL. Tím také ze směrnice HWRM-RL vyplývá povinnost mezinárodní spolupráce. Podle profesora Breuera je ve směrnici EU HWRM-RL a WRRL jasně vysloven princip spolupráce v povodí, odůvodněním je obecná myšlenka směrnic, nikoliv článek 7 odstavec 4 směrnice HWRM-RL. Pan Dallhammer ze Saského ministerstva pro životní prostředí a zemědělství odvozuje právní ochranu ze zásady pospolitosti.

I když není právní povaha směrnice HWRM-RL upravena v zákoně o hospodaření s vodou, dohodli se účastníci po krátké diskuzi na tom, že plány pro vyhodnocování a zvládání povodňových rizik a v nich stanovená opatření a cíle vykazují interní závaznost, tzn. že jsou závazné pro úřady a země. Závaznost pro úřady platí jak v Německu tak také v České republice po schválení příslušnými úřady. Těmi jsou v Německu zemská ministerstva a v České republice Ministerstvo životního prostředí. Právní závaznost vůči soukromníkům však neexistuje.

K obsahu plánů pro vyhodnocování a zvládání povodňových rizik ovšem neexistují žádné přesné údaje. Musí být vyloučena opatření s negativním účinkem. Jinak by taková opatření mohla představovat porušení práva a Evropská unie by mohla zahájit řízení pro porušení právní normy.

3.2 Další potřeba úprav pro spolupráci mezi subjekty nacházejícími se na horním a dolním toku řeky

Jak úvodem vysvětlil pan Bohl, existuje velké množství právních podkladů, jako například Směrnice EU o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik, zejména v ní obsažený článek 7 odstavec 4.

Další průběh se věnoval otázce, do jaké míry jsou stávající úpravy dostačující pro nadnárodní spolupráci, nebo zda existuje potřeba konkretizace, zejména při odvozování právních nároků.

Podle profesora Breuera nejsou Směrnice EU o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik a obsahy opatření v plánech pro vyhodnocování a zvládání povodňových rizik vědomě uzavřeny, čímž jsou přístupny další konkretizaci. Útvary územního uspořádání, územního plánování sídelních útvarů a vodohospodářského odborného plánování jsou žádány o konkretizaci plánů pro vyhodnocování a zvládání povodňových rizik a o používání jim dostupných nástrojů. Proto se profesor Breuer jasně vyslovuje proti dalším zákonům nebo konkretizaci stávajících úprav.

Profesor Faßbender z Lipské univerzity chápe vytvoření plánů pro vyhodnocování a zvládání povodňových rizik jako iterativní proces s kooperačním přístupem: úkolem plánování je přijmout v mezinárodním povodí dohodu a přiložit důležitost řízení povodňových rizik.

Obecně panuje jednotnost v tom, že v současné době neexistuje potřeba další konkretizace zákonného souboru nástrojů. Otevřenost směrnice EU je obecně pozitivně hodnocena. Pan Mainusch, Svobodné a hanzovní město Hamburk, objasňuje, že při realizaci směrnice v zemském vodním právu může v případě potřeby vědomě dojít ke konkretizaci. Tak například v Hamburku není ve vytvářených plánech pro vyhodnocování a zvládání povodňových rizik vědomě přihlíženo ke kulminaci přílivu, nebo je podrobně upravena účast veřejnosti. Také pan Peters, Durynské ministerstvo zemědělství, lesnictví, životního prostředí a ochrany přírody, potvrzuje, že je volný prostor při realizaci směrnice hodnocen zcela pozitivně. Důležitou výzvou a zároveň šancí je senzibilizace vůči plánu vyhodnocování a zvládání povodňových rizik a jeho opatřením.

V České republice je otevřené formulování směrnice rovněž pozitivně hodnoceno a je tak také realizováno v národním právu. Rozhodující je ovšem to, že opatření jsou v plánech pro vyhodnocování a zvládání povodňových rizik popsány co nejkonkrétněji.

Pan Rolfsen, Univerzita Bielefeld, má především pochybnosti o tom, jestli platný zákon o hospodaření s vodou náležitě v praxi realizuje Směrnici EU o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik, a kritizuje opakování textu směrnice v tomto zákoně. Praktické použití Směrnice EU o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik a národního práva

Jako problémová oblast bylo konstatováno realizování plánů pro vyhodnocování a zvládání povodňových rizik v územním plánování, odborném plánování a komunálním plánování. Je požadováno přísnější používání stávajícího souboru nástrojů. Především v oblasti komunálního plánování sídelních útvarů jsou uváděny deficity.

Komunální plánování

Tak se nejdříve objevila otázka, jestli je možno přenést úřední závaznost plánů pro vyhodnocování a zvládání povodňových rizik také na komunální plánování, protože obce jsou samostatnými korporacemi veřejného práva. Z tohoto důvodu také jednotliví účastníci nesouhlasili s bezprostřední závazností plánů pro vyhodnocování a zvládání povodňových rizik vůči obcím.

Několik českých účastníků souhlasně informovalo o tom, že v České republice jsou plány pro občany a obce závazné až tehdy, jestliže jsou realizovány v územním plánu využití ploch. V Německu je situace komplikovanější: Pan Dallhammer vysvětlil, že neexistuje přímá závaznost,

nýbrž nepřímá závaznost v důsledku výsledné povinnosti k náhradě škody. Profesor Breuer doplnil, že ačkoliv neexistuje žádný nárok jednotlivých občanů na realizaci plánů pro vyhodnocování a zvládání povodňových rizik, přesto připadají v úvahu různé scénáře právního sporu, které se vztahují na jednotlivá opatření v plánu pro vyhodnocování a zvládání povodňových rizik:

- soudní prověření platnosti právních norem týkající se plánů zástavby, tzn. kontrola legitimit platnosti plánu zástavby za dodržení požadavku preventivní povodňové ochrany
- nároky postiženého na odvrácení záměru spojeného s rizikem povodní, tzn. kontrola, jestli se opatřením nezhorší povodňová situace. Pan Bohl doplnil, že např. v judikatuře Bavorského správního soudního dvora se změny § 78 zákona o hospodaření s vodou v plném rozsahu považují za chránící zájmy sousedů, pokud se jedná o určené záplavové území. V případě záplavového území je však nutno prokázat konkrétní ohrožení.

Z této úvahy vyplývá, že i pro případ chybějící přímé právní závaznosti plánů pro vyhodnocování a zvládání povodňových rizik vůči obcím je obcím za účelem zabránění rizikům odpovědnosti doporučováno k těmto plánům při komunálním plánování bezpodmínečně přihlížet.

Pan Seifert, Svaz pro územní plánování regionu Horní údolí Labe/Východní Krušnohoří, představil výsledky interního průzkumu stavební činnosti v záplavovém území Labe na Drážďansku před a po extrémních povodních v roce 2002. Počet novostaveb v zastavěné části obcí je také po roce 2002 kupodivu vysoký, mnohé z těchto budov jsou obytné domy. Pan Dallhammer k tomu objasnil, že v případě chybného územního plánování sídelních útvarů nesou odpovědnost obce. Zahuštění v zastavěné části obcí je v principu žádoucí, avšak pouze tehdy, jestliže jsou dodržovány předpisy pro stavby přizpůsobené povodňovým rizikům. O tom jasně rozhodl Spolkový správní soud. Pan Peters připomněl „zdravé podmínky pro bydlení a pro práci“ (čl. 1 odst. 6 německého stavebního zákoníku), které je nutno zaručit. Obec musí přihlížet k povodňovému aspektu také v zastavěné části, jinak je povinna k náhradě škody. Problémem v praxi jsou však stavby nevyžadující vydání jakéhokoliv povolení. Nástroje územního plánování musí být podle profesora Breuera intenzivněji aplikovány, protože jsou závazné v komunální praxi. Musí dojít ke zlepšení dozoru vůči územnímu plánování sídelních útvarů v obcích.

Pan Novosad, Ministerstvo ČR pro místní rozvoj, a pan Pacák, Královéhradecký kraj, objasnili speciální úpravy v českém stavebním zákoně. Tak existuje nedlouho předkupní právo vlády na vykázané plochy, je tedy prakticky možné vyvlastnění. Toto právo se ovšem moc nepoužívá, protože jsou s ním většinou spojeny velmi vysoké finanční náklady. Kromě toho je stát odpovědný za financování nevyhnutelných výstavby a přestavby na vodních tocích, jestliže byl prokázán veřejný zájem. Ministerstvo financí za tímto účelem krajům poskytuje ročně cca 2 mil. korun českých (to odpovídá cca 85.000 €), což samozřejmě pro potřebné stavební záměry nestačí.

Přeshraniční plánování

U přeshraniční spádové oblasti je nezbytná koordinace nad rámec hranic. Jakmile například stát plánuje opatření na německo-české hranici, je informován a zapojen i druhý stát. Kromě toho dochází ke konzultaci a výkladu plánů. Zúčastněnost funguje podle odhadu přítomných dobře.

Mezinárodní ochranné komise působí rovněž v koordinaci mezi státy a probírají také zásadní otázky úpravy nebo přestavby vodních toků. Díky směrnicí EU je v mezinárodních povodích řek možno provádět také kooperativní regulaci.

Také v případě technických protipovodňových opatření, jako například při výstavbě hrází, existují praktická ustanovení pro přeshraniční spolupráci: například přeshraniční zkouška nezávadnosti pro životní prostředí. Přihlíží se také úvahám subjektů nacházejících se na horním, příp. dolním toku řeky.

Směrnice EU o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik zachází ve srovnání se stávajícími nařízeními ještě o krok dále: podle čl. 7 odst. 4 je nutno nalézt společná řešení.

Obsahy plánů řízení rizik

V diskuzi byly několikrát probírány konkrétní obsahy možných plánů řízení rizik, ke kterým účastníci uváděli příklady. Ty měly své těžiště ve znázornění zátopových oblastí a technické přípravě stavebních opatření pro protipovodňovou ochranu (stavby hrází, jezy atd.). Tyto plány řízení rizik doposud z větší části pravděpodobně neobsahují instrukce pro chování v případě povodní a úpravy prováděcích pravomocí. Také asi neobsahují žádné další postupy pro přeshraniční sladění jednotlivých akutních opatření (jak ve vztahu mezi spolkovými zeměmi, tak také k ostatním státům). Pan Bohl se kriticky dotazoval, jestli jsou pak dostatečně vyřešeny případy mimořádně velkých povodní, při kterých selhávají technická opatření, neboť podle jeho názoru se článek 7 odstavec 3 Směrnice neomezuje na plánování staveb a ploch. Právě to je také problémem subjektů nacházejících se na horním/dolním toku řeky, protože v konkrétní rizikové situaci musí existovat možnost zvažovat různé negativní dopady pro jeden nebo druhý subjekt a potom také jednat na bezpečném základě kompetencí.

Pro konkrétní případ opatření v případě hrozící povodně na Labi pan Maucher informoval, že doposud - i bez přeshraničního společného plánu řízení rizik - v posledních letech každopádně probíhala velmi dobrá spolupráce saských a českých úřadů a tak byla např. na české straně přijata efektivní opatření, která zabránila škodám na německé straně nebo je alespoň do značné míry minimalizovala.

Mezi účastníky panovala jednotnost v tom, že musí dojít ke zlepšení dodržování map povodňových rizik a plánů řízení rizik na komunální úrovni. Příliš často se ještě stále zastavují nové plochy, které jsou ohroženy povodněmi nebo které by byly potřeba pro zachycení povodně. Komunální zájmy v každém případě nejsou vždy v rovnováze s nadřazenými zájmy velkoprostorové protipovodňové ochrany. Jednotliví účastníci uváděli příklady, jak se obce při svém územním plánování sídelních útvarů přenesly přes požadavky protipovodňové ochrany, anebo jak je dodržují. Proto několik účastníků navrhlo, že by měla být zintenzívněna pravidla preventivní protipovodňové ochrany v regionálním plánu závazném pro obce. Také jsou vyzvány dohlížecí úřady, aby tlačily na výkon zákona o hospodaření s vodou a s přihlédnutím k pravidlům a poznatkům §§ 72 n. zákona o hospodaření s vodou intenzivně kontrolovaly jak územní plánování sídelních útvarů obcí, tak také výstavbu v nezastavěných částech.

3.3 Výsledek a výhled do budoucna

Kanut Maucher závěrem zdůraznil, že v mezinárodních povodích řek v oblasti Evropské unie

- je na jedné straně pro preventivní protipovodňovou ochranu centrálním společným právním podkladem Směrnice EU o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik, která poskytuje dobrý rámec pro přeshraniční spolupráci. Jsou na druhé straně centrálními výzvami praktická realizace a použití směrnice při preventivní protipovodňové ochraně. Proto je pro účinnou preventivní protipovodňovou ochranu důležitý kooperativní přístup a dlouhodobá spolupráce.

Profesor Faßbender doplnil, že se v úpravách národního práva nalézá soubor právních nástrojů s ohledem na problematiku subjektů nacházejících se na horním/dolním toku řek. Směrnice EU o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik poskytuje rámec pro sladění s možností výměny vědomostí a zkušeností a možností učit se přitom jeden od druhého a společně zvládat obtížné situace. Konkrétně je nutno chápat článek 7 odstavec 4 jako právní závazek ke spolupráci. Pomoci může institucionalizování koordinujících úřadů.

Pan Rolfsen, Univerzita Bielefeld, připomněl, že Směrnice EU pro vyhodnocování a zvládání povodňových rizik je dobrým nástrojem pouze tehdy, jestliže je náležitě realizována v praxi. Podle jeho názoru chybějí přesná zadání k obsahům.

Profesor Breuer zdůraznil, že problematika subjektů nacházejících se na horním/dolním toku řeky je vlastně známý a každodenní problém vodního práva. Je zásluhou směrnic EU (Směrnice EU o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik a Rámcová směrnice EU pro vodu), že byla společná myšlenka pozvednuta na vyšší úroveň. Velkou výhodou Směrnice o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik je otevřenost, která dovoluje a nutí současně k předčasné výměně informací a zkušeností mezi zeměmi a státy povodí. Umožňuje ale také potřebnou konkretizaci v národním právu. Na tomto místě má význam výměna takového charakteru, jako je tento právní workshop.

Právní stav je podle shrnutí pana Dallhammera velmi jednoduchý. Několikrát diskutovaný článek 7 odstavec 4 Směrnice EU o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik platí pro každého. Státy Evropské unie žijí ve společenství založeném na solidaritě se vzájemnými povinnostmi zachování věrnosti a ohleduplnosti.

Paní Skalová, Ministerstvo životního prostředí ČR, zdůraznila, že mezinárodní spolupráce v rámci projektů by měla být ještě zintenzivněna. V této spolupráci vznikají důležité dokumenty, které jsou častokrát základem pro Mezinárodní ochranné komise. Výsledkem LABEL bude to, že bude vytvořeno společné porozumění Směrnice EU o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik. Probíhá diskuze ohledně národní realizace směrnic v německých spolkových zemích, v České republice, v Rakousku a v Maďarsku, jsou nalézány a hodnoceny společné rysy a rozdíly. Závěrem dochází ke sladění postupu při realizaci a koordinaci.

Také v tomto workshopu bylo dosaženo vzájemného porozumění praktické realizace právních podkladů: Několikrát byla zdůrazňována důležitost plánovacího přístupu, který je předsunutý např. stavebnímu právu. Centrální je přitom územně plánovací přístup při preventivní protipovodňové ochraně. Vykazování prioritních území v regionálních plánech je jedním z nejzajímavějších nástrojů pro územně plánovací ovlivňování.

Dodatek

A1 Prezentace

Prezentace z právního workshopu je možno najít pod následujícím odkazem:

<http://www.label-eu.eu/events/legal-workshop.html>

A2 Podkladový dokument

Podkladový dokument „*Vztahy mezi subjekty nacházejícími se na horním a dolním toku řeky při opatřeních preventivní protipovodňové ochrany na (mezinárodních) vodních tocích*“ Johannese Bohla, 2011, který byl vypracován k právnímu workshopu, je možno najít pod následujícím odkazem:

<http://www.label-eu.eu/events/legal-workshop.html>

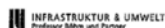
A3 Seznamy účastníků

Teilnehmer LABEL Rechtsworkshop
 „Oberlieger-Unterlieger-Probleme – Das Verhältnis von Oberliegern und Unterliegern bei
 Maßnahmen des vorbeugenden Hochwasserschutzes an (internationalen) Flussläufen“

Donnerstag, 20.01.2011 / Dresden

Name / Jméno	Organisation / Organizace	Unterschrift / Podpis
Bohl, Johannes RA	BOHL&COLLEGEN Rechtsanwälte	
Breuer, Rüdiger RA Prof. Dr.	Köhler & Klett Rechtsanwälte	
Dallhammer, Wolf-Dieter	Sächsisches Staatsministerium für Umwelt und Landwirtschaft	
Durinke, Peter RA	DE WITT Rechtsanwaltskanzlei mbH	
Faßbender, Kurt Prof. Dr.	Universität Leipzig - Juristenfakultät	
Greis, Stefanie	INFRASTRUKTUR & UMWELT, Prof. Böhm und Partner	
Grimm, Birgit	Thüringer Landesanstalt für Umwelt und Geologie	
Götze, Roman RA Dr.	GÖTZE Rechtsanwälte	
Häp, Petr	Královéhradecký Kraj	
Hille, Regina	Sächsisches Staatsministerium des Innern	
Holas, Jiří	Královéhradecký Kraj	
Jendrike, Harald	Sächsisches Staatsministerium für Umwelt und Landwirtschaft	
Koch, Jan	Ústecký Kraj	

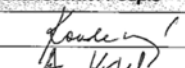
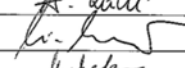
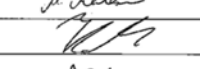

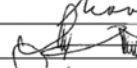
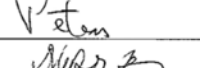
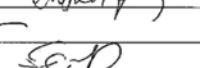
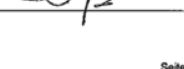

Seite 1 von 3

Teilnehmer LABEL Rechtsworkshop
 „Oberlieger-Unterlieger-Probleme – Das Verhältnis von Oberliegern und Unterliegern bei
 Maßnahmen des vorbeugenden Hochwasserschutzes an (internationalen) Flussläufen“

Donnerstag, 20.01.2011 / Dresden

Name / Jméno	Organisation / Organizace	Unterschrift / Podpis
Koudelkova, Katerina	Povodí Vltavy	
Kühl, Andreas	Sächsisches Staatsministerium des Innern	
Mainusch, Michael	Freie und Hansestadt Hamburg	
Matern, Martina	Dolmetscherin	
Maucher, Kanut	Sächsisches Staatsministerium des Innern	
Meyer, Kristina	TU Dortmund, Fakultät Raumplanung	
Novosád, Filip	Tschechisches Ministerium für Regionalentwicklung	
Novotná, Jolana	Ústecký Kraj	
Pacák, Milan	Královéhradecký Kraj	
Peters, Martin	Thüringer Ministerium für Landwirtschaft, Forsten, Umwelt und Naturschutz	
Řezníčková, Jana Dr.	Královéhradecký Kraj	
Rolfen, Michael	Universität Bielefeld	
Seifert, Peter	Regionaler Planungsverband Oberes Elbtal/Osterzgebirge	

Seite 2 von 3

Teilnehmer LABEL Rechtsworkshop
 „Oberlieger-Untertiege-Probleme – Das Verhältnis von Oberliegern und Untertiege bei
 Maßnahmen des vorbeugenden Hochwasserschutzes an (internationalen) Flussläufen“

Donnerstag, 20.01.2011 / Dresden

Name / Jméno	Organisation / Organizace	Unterschrift / Podpis
Skálová, Helena	Ministerstvo životního prostředí	
Tremel, Vladav RN Dr.	Krajský Úřad Píseňského Kraje	
Werth, Martin	Landesdirektion Dresden	
Westphälinger, Thomas	Dolmetscher	
Vytejckova, Veronika	Ministerstvo životního prostředí	

Seite 3 von 3

Teilnehmer LABEL Rechtsworkshop
 „Oberlieger-Untertiege-Probleme – Das Verhältnis von Oberliegern und Untertiege bei
 Maßnahmen des vorbeugenden Hochwasserschutzes an (internationalen) Flussläufen“

Freitag, 21.01.2011 / Dresden

Name / Jméno	Organisation / Organizace	Unterschrift / Podpis
Bohl, Johannes RA	BOHL&COLLEGEN Rechtsanwälte	
Breuer, Rüdiger RA Prof. Dr.	Köhler & Klett Rechtsanwälte	
Dallhammer, Wolf-Dieter	Sächsisches Staatsministerium für Umwelt und Landwirtschaft	
Durinke, Peter RA	DE WITT Rechtsanwalts-gesellschaft mbH	
Faßbender, Kurt Prof. Dr.	Universität Leipzig - Juristen-fakultät	
Greis, Stefanie	INFRASTRUKTUR & UMWELT, Prof. Böhm und Partner	
Grimm, Birgit	Thüringer Landesanstalt für Umwelt und Geologie	
Götze, Roman RA Dr.	GÖTZE Rechtsanwälte	
Háp, Petr	Královéhradecký Kraj	
Hille, Regina	Sächsisches Staatsministerium des Innern	
Holas, Jiří	Královéhradecký Kraj	
Jendrike, Harald	Sächsisches Staatsministerium für Umwelt und Landwirtschaft	
Koch, Jan	Ústecký Kraj	

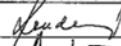
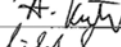
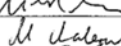
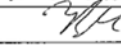
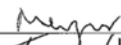
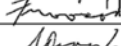

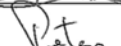
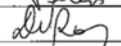
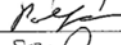
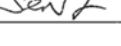

Seite 1 von 3

Teilnehmer LABEL Rechtsworkshop
 „Oberlieger-Unterlieger-Probleme – Das Verhältnis von Oberliegern und Unterliegern bei
 Maßnahmen des vorbeugenden Hochwasserschutzes an (internationalen) Flussläufen“

Freitag, 21.01.2011 / Dresden

Name / Jméno	Organisation / Organizace	Unterschrift / Podpis
Koudelkova, Katerina	Povodí Vltavy	
Kühl, Andreas	Sächsisches Staatsministerium des Innern	
Mainusch, Michael	Freie und Hansestadt Hamburg	
Matern, Martina	Dolmetscherin	
Maucher, Kanut	Sächsisches Staatsministerium des Innern	
Meyer, Kristina	TU Dortmund, Fakultät Raumplanung	
Novosád, Filip	Tschechisches Ministerium für Regionalentwicklung	
Novotná, Jolana	Ústecký Kraj	
Pacák, Milan	Královéhradecký Kraj	
Peters, Martin	Thüringer Ministerium für Landwirtschaft, Forsten, Umwelt und Naturschutz	
Řezníčková, JanaDr.	Královéhradecký Kraj	
Rolfen, Michael	Universität Bielefeld	
Seifert, Peter	Regionaler Planungsverband Oberes Elbtal/Osterrgebirge	

Teilnehmer LABEL Rechtsworkshop
 „Oberlieger-Unterlieger-Probleme – Das Verhältnis von Oberliegern und Unterliegern bei
 Maßnahmen des vorbeugenden Hochwasserschutzes an (internationalen) Flussläufen“

Freitag, 21.01.2011 / Dresden

Name / Jméno	Organisation / Organizace	Unterschrift / Podpis
Skálová, Helena	Ministerstvo životního prostředí	
Tremel, Vaclav RN Dr.	Krajský Úřad Píseňského Kraje	
Werth, Martin	Landesdirektion Dresden	
Westphäling, Thomas	Dolmetscher	
Vytejckova, Veronika	Ministerstvo životního prostředí	